

No. 40863

**Germany
and
Czech Republic**

**Treaty between the Federal Republic of Germany and the Czech Republic concerning
their common frontier . Bonn, 3 November 1994**

**Entry into force: 1 September 1997 by the exchange of instruments of ratification, in
accordance with article 31**

Authentic texts: Czech and German

Registration with the Secretariat of the United Nations: Germany, 17 December 2004

**Allemagne
et
République tchèque**

**Traité entre la République fédérale d'Allemagne et la République tchèque relatif à la
frontière nationale commune. Bonn, 3 novembre 1994**

**Entrée en vigueur : 1er septembre 1997 par échange des instruments de ratification,
conformément à l'article 31**

Textes authentiques : tchèque et allemand

**Enregistrement auprès dn Secrétariat des Nations Unies : Allemagne, 17 décembre
2004**

[CZECH TEXT — TEXTE TCHÈQUE]

S M L O U V A

mezi Spolkovou republikou Německo a Českou republikou
o společných státních hranicích

Spolková republika Německo
a
Česká republika

vedeny přáním udržovat hranice mezi oběma státy
zřetelné a upravit otázky s tím související.

s přáním prohlubovat přátelskou spolupráci mezi oběma
státy.

se dohodly takto :

ČÁST I
Průběh státních hranic

Článek 1

(1) Státní hranice mezi Spolkovou republikou Německo
a Českou republikou probíhají od styku státních hranic

smluvních států se státními hranicemi Polské republiky v hraničním vodním toku Lužická Nisa (nepřímo vyznačen třemi monolyty ve tvaru trojbokých komolých jehlanů) ke styku státních hranic smluvních států se státními hranicemi Rakouské republiky pod vrchem Plechý (trojstátní hraniční znak).

(2) Německo-české státní hranice tvoří:

- a) část hranic se Svobodným státem Sasko, rozdělená na hraniční úseky I až XXIII;
- b) část hranic se Svobodným státem Bavorsko, rozdělená na hraniční úseky I až XII.

Článek 2

(1) Průběh státních hranic určuje:

- a) v části hranic se Svobodným státem Sasko hraniční dokumentace o průběhu a vyznačení společných státních hranic, která je přílohou Smlouvy mezi Německou demokratickou republikou a Československou socialistickou republikou o společných státních hranicích ze dne 3. prosince 1980, a to podle stavu ke dni 18. listopadu 1988;
- b) v části hranic se Svobodným státem Bavorsko hraniční dokumentární dílo z roku 1937 podle Zápisu o skončení hraničního dokumentárního díla v bavorském dílu hranic německo-československých ze dne 9. listopadu 1937 a - pokud jde o pohyblivé státní hranice - změny, které nastaly od té doby podle Smlouvy mezi Němcokou říší a republikou Československou o hraničních tocích na saském a bavorském úseku hranic a o výměně částí území na

hranicích z 27. září 1935, jakož i podle zásad na něž se tato smlouva odvolává.

(2) Smluvní státy budou v době co nejkratší aktualizovat hraniční dokumentaci uvedenou v odstavci 1 písm. a) na podkladě již provedeného nového zaměření nahradí hraniční dokumentární dílo uvedené v odstavci 1 písm. b). Výsledkem těchto prací bude aktuální hraniční dokumentární dílo německo-českých státních hranic, které bude potvrzeno samostatnou smlouvou.

Článek 3

Státní hranice ohraňují výsostná území obou smluvních států jak na zemském povrchu, tak svislým směrem ve vzdušném prostoru i pod zemským povrchem. Tato zásada platí i pro průběh státních hranic v nadzemních i podzemních stavbách a zařízeních všeho druhu.

Článek 4

(1) Státní hranice probíhají jako nepohyblivé :

- a) po přímých spojnících od jednoho hraničního bodu k nejbližšímu následujícímu doloženému v hraničním dokumentárním díle měřickými hodnotami nebo
- b) středem hraničních silnic, cest a přikopů, vyplývajících z hraničního dokumentárního díla.

(2) Hraniční silnice, cesty a příkopy jsou popsány v hraničním dokumentárním díle. Jakékoliv změny hraničních silnic, cest a příkopů nemají vliv na průběh státních hranic, pokud nebude zvláštní dohodou smluvních států stanoveno jinak.

Článek 5

(1) V hraničních vodních tocích, s výjimkou Labe a Ohře, tvoří státní hranice střednice hraničních vodních toků nebo jejich hlavních ramen a jsou pohyblivé.

(2) Střednice hraničního vodního toku nebo jeho hlavního ramene je vyrovnaná plynulá čára, která jo od obou břehových linii vodního toku stejně vzdálena.

(3) Hlavním ramenem hraničního vodního toku je rameno, které při středním stavu vody vykazuje největší průtok.

(4) Za břehové linie se považují čáry smáčení mezi hraničním vodním tokem a přilehlým územím při středním stavu vody. Nemohou-li být břehové linie bezpečně zjištěny, pokládají se za ně zpravidla čáry, které tvoří okraj trvalého rostlinného porostu podél hraničního vodního toku.

Článek 6

(1) V hraničních vodních tocích při přirozených změnách menšího rozsahu sledují státní hranice trvale střednicí vodního toku.

(2) Při přirozených změnách většího rozsahu, jakož i při změnách umělých, probíhají státní hranice tak, jak

probíhaly před nastalou změnou, dokud se smluvní státy nedohodnou na jiném průběhu státních hranic.

(3) Změní-li se poloha pohyblivých státních hranic v místech, kde přecházejí v nepohyblivé, určí místo přechodu svým rozhodnutím Stálá německo-česká hraniční komise.

Článek 7

(1) Na hraničním vodním toku Labe jsou státní hranice určeny střednicí plavební dráhy a jsou pohyblivé. Přizpůsobují se přirozeným změnám střednice plavební dráhy.

(2) Střednicí plavební dráhy se rozumí vyrovnaná plynulá čára, která je stejně vzdálena od obou čar ohraňujících plavební dráhu.

(3) Plavební dráhou se rozumí nejhlubší část koryta řeky užívaná pro plavbu lodí, ohraničená souvisle probíhajícími čarami a zaměřená příčnými profily.

Článek 8

Státní hranice v Ohři probíhají jako nepohyblivé hranice tak, jak jsou uznázorněny v hraničním dokumentárním díle.

Článek 9

(1) Smluvní státy se zavazují udržovat vody, ve kterých probíhají státní hranice, podle možnosti tak, aby

nedocházelo ke změnám jejich polohy, pokud tomu nebránil podstatné vodohospodářské nebo ekologické zájmy. Článek 6 odst. 1 zůstává tímto nedotčen.

(2) Bez ohledu na ustanovení odstavce 1 není dotčeno společné užívání těchto vod oběma smluvními státy.

ČÁST II Zaměřování a vyznačování státních hranic

Článek 10

Smluvní státy se zavazují, že budou zaměřováním a vyznačováním státních hranic pečovat o to, aby průběh hranic byl vždy jasné zřetelný a geodeticky zajištěný. Zavazují se, že budou podle podmínek této smlouvy udržovat a podle potřeby obnovovat hraniční znaky a aktualizovat hraniční dokumentární dílo.

Článek 11

(1) Potřebné měřické odborníky a pomocné technické pracovníky pro zaměřování a vyznačování státních hranic poskytne každý smluvní stát na své náklady.

(2) Další pracovní sily, jakož i potřebné materiálové vybavení, vozidla a příslušenství (například stroje, náradí a měřické přístroje) poskytne každý smluvní stát na vlastní náklady takto :

- Spolková republika Německo

v části hranic se Svobodným státem Sasko pro hraniční úseky III., IV., VI., VII., VIII., XI., XII., XV., XVI., XIX., XX., XXIII. a v části hranic se Svobodným státem Bavorsko pro hraniční úseky I., IV., V., VIII., XI., XII.;

- Česká republika

v části hranic se Svobodným státem Sasko pro hraniční úseky I., II., V., IX., X., XIII., XIV., XVII., XVIII., XXI., XXII. a v části hranic se Svobodným státem Bavorsko pro hraniční úseky II., III., VI., VII., IX., X.

(3) Ustanovení odstavce 2 se po vzájemné dohodě nepoužije, pokud to bude třeba z důvodu hospodárnosti a účelnosti. Přitom je třeba usilovat o vyrovnání oboustranných výkonů.

Článek 12

(1) Je-li poškozen nebo zničen hraniční znak, hradí veškeré náklady na jeho opravu nebo obnovu smluvní stát, který je za tento hraniční znak odpovědný podle článků 10 a 11. Veškeré nároky vůči škůdci přecházejí na tento smluvní stát.

(2) Pokud bude na základě stavebních prací třeba provést zaměřovací nebo vyznačovací práce, přísluší smluvním státům nároky na náhradu vůči staviteli, pokud není vnitrostátně pověřena hradit náklady jiná třetí osoba.

Článek 13

(1) Smluvní státy přezkouší každých deset let společně hraniční znaky a zajistí odstranění zjištěných nedostatků.

(2) První společné přezkoušení hraničních znaků bude zahájeno nejpozději pět let po vstupu této smlouvy v platnost.

(3) Zaměření hraničních vodních toků se provede při každém druhém společném přezkoušení hraničních znaků.

Článek 14

(1) Vyžaduje-li to zřetelnost státních hranic, učinit smluvní státy potřebná opatření i mimo rámec společných pravidelných přezkoušení hraničních znaků.

(2) Prohlásí-li jeden smluvní stát, že byl hraniční znak přemístěn, přezkouší smluvní státy polohu tohoto hraničního znaku i mimo pravidelné společné přezkoušení a v případě potřeby přemístí hraniční znak na správnou místo.

(3) Změní-li hraniční vodní tok podstatně svou ji polohu, může každý smluvní stát požádat o zjištění průběhu státních hranic v tomto úseku a jeho doložení v odpovídajících hraničních dokumentech.

Článek 15

(1) Vlastníci a uživateli pozemků, nadzemních a podzemních staveb a zařízení, která se nacházejí na státních hranicích nebo v jejich blízkosti, jsou povinni strpět práce a opatření potřebná k vyznačování a zaznamenávání, zejména osazování nebo upravování hraničních znaků a měřických značek. Osoby pověřené úkoly podle článků 10, 13 a 14 směří zu účelem jejich plnění vstupovat a vjíždět na

pozemky a stavební zařízení. Do bytu a obdobně chráněných prostor smíjí vstupovat pouze se souhlasem uživatelů. Osoby, kterých se to týká, je třeba včas o zahájení prací informovat.

(2) Vyznačovací a zaměřovací práce je třeba provádět s co největším ohledem na veřejné a soukromé zájmy.

(3) Vzniknou-li těmito pracemi a opatřenimi škody, má poškozený nárok na odškodnění vůči smluvnímu státu, na jehož výsostném území leží pozemky, stavby a zařízení. V případě nároků na odškodnění ze strany vlastníků a uživatelů pozemků podle odstavce 1 se použije právních předpisů smluvního státu, na jehož výsostném území leží pozemky, stavby a zařízení. Poškozený nemůže uplatňovat nároky na odškodnění vůči druhému smluvnímu státu.

Článek 16

Bude-li potřebné obnovit nepřímé vyznačení trojstátního hraničního bodu v Lužické Nici nebo trojstátního hraničního bodu pod vrchem Plechý, budou práce provedeny po souhlasu všech zúčastněných států.

ČÁST III Ochrana hraničních znaků a udržování jejich zřetelnosti

Článek 17

Smluvní státy budou vhodnými opatřeniami chránit

hraniční znaky, měřické značky a jiná zařízení sloužící k vyznačení státních hranic před poškozením, zničením, neoprávněným přemístěním a používáním v rozporu s jejich účelem.

Článek 18

(1) Smluvní státy zajistí, aby na suchých úsecích státních hranic byl po jejich obou stranách udržován volný pruh o šířce 1 m a kolem hraničních znaků, nepřímo vyznačujících průběh státních hranic, volná kruhová plocha o poloměru 1 m bez porostu bránícího viditelnost. Toto se nevztahuje na porosty sloužící ke zpevnění břehů a chráněné stromy a keře. Smluvní státy budou dbát i na ochranu životního prostředí.

(2) Vlastníci a uživatelé pozemků jsou povinni strpět práce a opatření uvedená v odstavci 1. Jinak platí obdobně článek 15.

Článek 19

(1) V částech území uvedených v článku 18 odst. 1 směji být v budoucnu budována jen zařízení, která slouží veřejné dopravě, odbavování na státních hraničích nebo jejich střežení, a vedení všeho druhu, která je protinají.

(2) Výjimky z odstavce 1 mohou být povoleny ve zvláštních případech, pokud tím nebude omezena zřetelnost státních hranic.

Článek 20

Do čáry státních hranic nesmí být dále umisťována žádná označení hranic vlastnictví. Vnitrostátní vlastnické hranice smějí být nadále vyznačeny jenom ve vzdálenosti nejméně 3 m od státních hranic.

Článek 21

V případě, že by měly být prováděny práce k vyhledávání nebo dobývání nerostného bohatství uvnitř pruhu 50 m po obou stranách státních hranic, budou společně stanovena nutná opatření k zajištění průběhu státních hranic a jeho vyznačení.

ČÁST IV

Hraniční komise

Článek 22

(1) K plnění úkolů zaměřování a vyznačování státních hranic, aktualizace hraničního dokumentárního díla, ochrany hraničních znaků a udržování jejich zřetelnosti, zřizuje tímto smluvní státy Stálou německo-českou hraniční komisi (dále jen "Komise").

(2) Komise se skládá z delegace Spolkové republiky Německo a delegace České republiky. Celkový počet členů každé delegace nemá být vyšší než devět. Každý smluvní stát

jmenuje členy své delegace a pro případ potřeby jejich náhradníky. Každá delegace může podle potřeby přizvat experty a pomocné sily.

(3) Každý smluvní stát určí z jmenovaných členů předsedu své delegace a jeho zástupce. Předsedové a jejich zástupci jsou oprávněni udržovat spolu přímý styk.

(4) Každý smluvní stát hradí náklady své delegace včetně nákladů na přizvané experty a pomocné sily. Ostatní náklady vzniklé v souvislosti s činností Komise hradí smluvní státy, pokud není dohodnuto jinak, rovným dílem.

Článek 23

(1) Komisi přísluší zejména tyto úkoly :

- a) stanovit organizaci a způsob vyznačování a zaměřování státních hranic, jakož i údržby jejich vyznačení;
- b) provádět potřebná zaměřování a údržbu pevných bodů polohového pole pro geodetické zajištění státních hranic;
- c) zjišťovat druh a rozsah změn na hraničních vodních tocích, stanovit změny charakteru státních hranic a přijímat za tímto účelem potřebná opatření;
- d) provádět změny vyznačení státních hranic při zřizování a rušení hraničních silnic, cest a příkopů;
- e) vyjadřovat se k vodohospodářským opatřením na hraničních vodních tocích z hlediska průběhu státních hranic;

- f) vyjadřovat se ke stavebním a jiným technickým opatřením v bezprostřední blízkosti státních hranic;
- g) určovat obsah a formu aktualizace hraničního dokumentárního díla.

Komise bude k plnění těchto úkolů vyhotovovat potřebné pracovní plány.

(2) Komise vyhotoví hraniční dokumentární dílo podle článku 2 odst. 2. Přitom bude usilovat o vyrovnaní oboustranných výkonů.

(3) Komise vydá pro svou společnou činnost jednací řád, směrnice pro zaměřování a údržbu vyznačení státních hranic, jakož i návod pro vyhotovení a aktualizaci hraničního dokumentárního díla.

(4) Komise není oprávněna měnit průběh státních hranic.

(5) Komise může předkládat vládám smluvních států návrhy na změnu průběhu státních hranic.

Článek 24

(1) K rozhodnutí Komise je potřebná shoda předsedů obou delegací. Rozhodnutí jsou součástí protokolů ze zasedání Komise a prohlídek státních hranic. Tyto protokoly se stávají právně závaznými, jakmile si předsedové obou delegací písemně sdělí, že pro to byly splněny vnitrostátní předpoklady. Tato sdělení mají být učiněna pokud možno co nejdříve, nejpozději na příštím zasedání Komise.

(2) Nemohou-li se předsedové obou delegací dohodnout, bude další postup Komise projednán diplomatickou cestou. Smluvní státy budou usilovat o řešení sporných záležitostí po vzájemné dohodě.

Článek 25

(1) Komise vytvoří za účelem plnění svých úkolů smíšené technické skupiny. Jejich počet a složení stanoví podle rozsahu a druhu prací, které je třeba provést.

(2) Vedoucí smíšených technických skupin budou plnit úkoly v souladu s protokoly vyhotovenými Komisí.

(3) O každém doplnění, změně a obnovení vyznačení státních hranic, jakož i o zjištěních, která byla provedena na základě kontroly výsledků zaměření, se sestaví zápis v dvou vyhotovených v jazyce německém a českém. V případě potřeby se vyhotoví technické podklady.

(4) Zápisy a technické podklady smíšených technických skupin schvaluje Komise.

(5) Komise shrne výsledky prací podle odstavce 3 na závěr každého pravidelného přezkoušení.

(6) Pro vyhotovení a reprodukci technických podkladů, a to i v rámci aktualizace hraničního dokumentárního díla, jakož i pro činnost Komise podle odstavce 5, platí obdobně článek 11 odst. 2 a 3.

Článek 26

(1) Komise se schází k zasedáním nebo prohlídkám státních hranic na základě svého rozhodnutí nebo jestliže o to požádá jeden ze smluvních států diplomatickou cestou.

(2) Komise se schází ke svým zasedáním a prohlídkám státních hranic, není-li dohodnuto jinak, střídavě na výsostném území jednoho z obou smluvních států.

Článek 27

(1) Zasedání Komise a prohlídky státních hranic řídí předseda delegace toho smluvního státu, na jehož výsostném území se konají. Jednání se vedou v německém a českém jazyce.

(2) O každém zasedání a o každé prohlídce státních hranic vypracuje Komise protokol ve dvou vyhotoveních v jazyce německém a českém. Protokoly podepisí předsedová obou delegací.

Článek 28

(1) Členové Komise a smíšených technických skupin, jakož i jimi přizvaní experti a pomocné sily se smějí volně pohybovat po státních hranicích a překraďovat je bez omezení v kteroukoli dobu, pokud je to potřebné při výkonu jejich činnosti. Na požadání se musí prokázat služebním průkazem s fotografií nebo platným cestovním pasem nebo občanským průkazem a písemným pověřením Komise v německém a českém jazyce.

(2) Patří-li osoby uvedené v článcích 11, 22 a 25 mezi uniformované, zejména vojensky organizované složky, smějí nosit během své činnosti na výsostném území druhého smluvního státu uniformu své složky a používat její dopravní prostředky. Nesmějí však mít u sebe zbraň.

Článek 29

(1) Materiál, který je vyvážen z celního území jednoho smluvního státu na celní území druhého smluvního státu a je používán pro práce podle této smlouvy, je osvobozen od dovozních a vývozních cel a poplatků. Nespotřebovaný materiál bude zpět vyvezen na celní území smluvního státu, ze kterého byl dovezen.

(2) Dovozními a vývozními cly a poplatky podle této smlouvy jsou dovozní a vývozní ola, jakož i všechny jiné daně a poplatky, vybírané při dovozu a vývozu zboží.

(3) Za předpokladu zpětného vývozu jsou osvobozeny od dovozních a vývozních cel a poplatků a také od povinnosti zajištění celního dluhu:
vozidla, nářadí, přístroje, nástroje, aparáty a stroje, které se dovážejí z celního území jednoho smluvního státu na celní území druhého smluvního státu pro práce v rámci této smlouvy. Tyto předměty je třeba vyvézt nejpozději do měsice po skončení praoi na celní území, ze kterého byly dovezeny.

(4) Na zboží uvedené v odstavcích 1 a 3, které se používá v rámci této smlouvy, se nevztahují dovozní a vývozní zákazy a omezení.

(5) Smluvní státy si v rámci svých vnitrostátních právních předpisů vzájemně zajistí všechny přípustné úlevy

v celním řízení týkající se dovozu a vývozu zboží potřebného pro práce v rámci této smlouvy.

ČÁST V
Závěrečná ustanovení

Článek 30

(1) Spory, týkající se výkladu a provádění této smlouvy, budou urovnány vládami obou smluvních států.

(2) Nedá-li se spor tímto způsobem urovnat, bude na žádost jednoho ze smluvních států předložen k rozhodnutí rozhodčímu soudu.

(3) Rozhodčí soud se ustavuje ad hoc tím způsobem, že každý smluvní stát určí jednoho rozhodce a oba rozhodci se dohodnou na příslušníku třetího státu jako předsedovi rozhodčího soudu, kterého potvrdí vlády obou smluvních států. Rozhodci se určí do dvou měsíců, předseda bude potvrzen do tří měsíců poté, kdy jeden smluvní stát sdělí druhému smluvnímu státu, že chce spor předložit rozhodčímu soudu.

(4) Nedodrží-li se jedna ze lhát uvedených v odstavci 3, může každý smluvní stát požádat předsedu Mezinárodního soudního dvora, aby provedl potřebná jmenování rozhodců nebo předsedy. Má-li předseda Mezinárodního soudního dvora státní příslušnost jednoho z obou smluvních států nebo bráni-li mu v činnosti jiné důvody, provede jmenování místopředseda. Má-li i místopředseda státní

příslušnost jednoho ze smluvních států nebo brání-li i jemu v činnosti jiné důvody, provede jmenování další v hodnosti následující člen Mezinárodního soudního dvora, který nemá státní příslušnost jednoho z obou smluvních států.

(5) Rozhodčí soud rozhoduje většinou hlasů na základě smluv platných mezi Spolkovou republikou Německo a Českou republikou a obecného mezinárodního práva. Jeho rozhodnutí jsou závazná. Každý smluvní stát uhradi náklady na svého rozhodce, jakož i náklady na své zastoupení v řízení před rozhodčím soudem. Náklady na předsedu a také další vydaje ponesou oba smluvní státy rovným dílem. Rozhodčí soud může úhradu nákladů upravit jinak.

Článek 31

(1) Tato smlouva podléhá ratifikaci; ratifikační listiny budou vyměněny v Praze v době co nejkratší.

(2) Tato smlouva vstoupí v platnost první den třetího kalendářního měsíce následujícího po výměně ratifikačních listin.

Článek 32

Tato smlouva se uzavírá na dobu neurčitou. Části I a V nelze vypovědět. Ostatní ustanovení lze písemně vypovědět po uplynutí deseti let od vstupu Smlouvy v platnost. Výpověď se stává účinnou uplynutím dvou let ode dne jejího doručení.

Článek 33

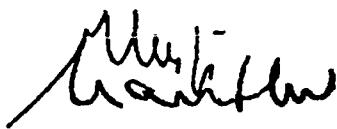
Dнем vstupu této smlouvy v platnost půzbývá platnosti:

- a) Smlouva mezi Německou říší a republikou Československou o hraničních vodních tocích a o výměně části území v pruském dílu německo-československé hranice z 31. ledna 1930;
- b) Smlouva mezi Německou říší a republikou Československou o hraničních tocích v saském a bavorském úseku hranic a o výměně části území na hraničích ze dne 27. září 1935;
- c) Smlouva mezi Německou demokratickou republikou a Československou socialistickou republikou o společných státních hraničích ze dne 3. prosince 1980 s výjimkou hraniční dokumentace uvedené v její příloze.

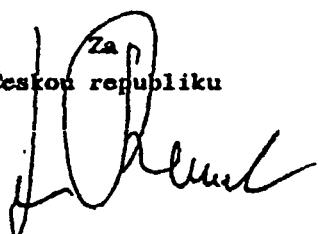
Na důkaz toho zmocnění obou smluvních států tuto smlouvu podepsali a opatřili ji svými pečetěmi.

Dáno v Bonnu dne 3. listopadu 1994 ve dvou pravopisech, každý v jazyce německém a českém, přičemž obě znění mají stejnou platnost.

Za
Spolkovou republiku Německo

Za
Českou republiku

[GERMAN TEXT — TEXTE ALLEMAND]

Vertrag
zwischen
der Tschechoslowakischen Republik
und
der Bundesrepublik Deutschland
über die gemeinsame Staatsgrenze

Die Tschechische Republik

und

die Bundesrepublik Deutschland

- von dem Wunsch geleitet, die Grenze zwischen den beiden Staaten erkennbar zu erhalten und die damit im Zusammenhang stehenden Fragen zu regeln,

in dem Wunsch, die freundschaftliche Zusammenarbeit zwischen den beiden Staaten zu vertiefen -

sind wie folgt übereinkommen:

Abschnitt I
Verlauf der Staatsgrenze

Artikel 1

(1) Die Staatsgrenze zwischen der Tschechischen Republik und der Bundesrepublik Deutschland verläuft vom Berührungs punkt der Staatsgrenze der Vertragsstaaten und der Staatsgrenze der Republik Polen im Grenzverlauf Lausitzer Neiße (indirekt vermarkt durch drei Monolithe in Form von dreiseitigen Pyramidenstümpfen) bis zum Berührungs punkt der Staatsgrenze der Vertragsstaaten und der Staatsgrenze der Republik Österreich am Plöckenstein (Dreiländergrenzezeichen).

(2) Die tschechoslowakisch-deutsche Staatsgrenze umfaßt:

- a) den Teil der Grenze des Freistaates Sachsen mit den Grenzabschnitten I bis XXIII;
- b) den Teil der Grenze des Freistaates Bayern mit den Grenzabschnitten I bis XII.

Artikel 2

(1) Der Verlauf der Staatsgrenze wird bestimmt:

- a) im Teil der Grenze des Freistaates Sachsen durch die Grenzdokumentation über den Verlauf und die Markierung der gemeinsamen Staatsgrenze nach dem Stand vom 18. November 1988 zu dem Vertrag vom 3. Dezember 1980 zwischen der Tschechoslowakischen Sozialistischen Republik und der Deutschen Demokratischen Republik über die gemeinsame Staatsgrenze;
- b) im Teil der Grenze des Freistaates Bayern durch das Grenzurkundenwerk aus dem Jahre 1937 gemäß der Verhandlungsnotendurchschrift über den Abschluß des Grenzurkundenwerks für den bayerischen Teil der tschechoslowakisch-deutschen Grenze vom 9. November 1937 und bezüglich der beweglichen Teile der Grenze durch die Veränderungen, die seither gemäß dem Vertrag vom 27. September 1935 zwischen der Tschechoslowakischen Republik und dem Deutschen Reich über Grenzwechseln auf der sächsischen und der bayerischen Strecke der Grenze sowie über einen Gabeiaustausch an der Grenze sowie den dort in Bezug genommenen Grundsätzen eingetreten sind.

(2) Die Vertragsparteien werden möglichst rasch die in Absatz 1 Buchstabe a genannte Grenzdokumentation aktualisieren und das in Absatz 1 Buchstabe b genannte Grenzurkundenwerk aufgrund der hierzu durchgeführten neuen Vermessung ersetzen. Als Ergebnis dieser Arbeiten wird ein aktuelles Grenzurkundenwerk der tschechoslowakisch-deutschen Staatsgrenze entstehen, das zu einem selbständigen Vertrag bestätigt wird.

Artikel 3

Durch die Staatsgrenze werden die Hoheitsgebiete der beiden Vertragstaaten sowohl auf der Erdoberfläche als auch in betrachteter Richtung im Luftraum und unter der Erdoberfläche voneinander abgegrenzt. Dieser Grundsatz gilt auch für den Grenzverlauf in oberirdischen und unterirdischen Bauten und Anlagen jeder Art.

Artikel 4

- (1) Die Staatsgrenze verläuft als unbewegliche Grenze:
- a) in geraden Verbindungslien von einem durch Maßwerte im Grenzurkundenwerk nachgewiesenen Grenzpunkt zum nächst folgenden, oder
  - b) in der sich aus dem Grenzurkundenwerk ergabenden Mittellinie von Grenzstraßen, Grenzwegen und Grenzgräben.
- (2) Die Grenzstraßen, Grenzwege und Grenzgräben sind im Grenzurkundenwerk beschrieben. Alle Veränderungen der Grenzstraßen, Grenzwege und Grenzgräben haben auf den Grenzverlauf keinen Einfluß, sofern durch eine besondere Vereinbarung der Vertragstaaten nichts anderes festgelegt wird.

Artikel 5

- (1) In Grenzwasserläufen, mit Ausnahme der Röde und der Eger, wird die Staatsgrenze durch die Mittellinie der Grenzwasserläufe oder ihrer Hauptarme gebildet und ist beweglich.
- (2) Die Mittellinie eines Grenzwasserlaufs oder dessen Hauptarmes ist eine ausgeglichene fortlaufende Linie, die von beiden Uferlinien des Wasserlaufs gleich weit entfernt ist.
- (3) Als Hauptarm des Grenzwasserlaufs gilt der Arm, der bei mittlerem Wasserstand den größten Durchfluß aufweist.

(4) Als Uferlinien gelten die Benetzungslinien zwischen dem Grenzwasserlauf und dem angrenzenden Ufergelände bei mittlerem Wasserstand. Können die Uferlinien nicht mit Sicherheit festgestellt werden, gelten als Uferlinien in der Regel die Linien, die durch den Rand des dauerhaften Pflanzenbewuchses entlang des Grenzwasserlaufs gebildet werden.

Artikel 6

(1) In Grenzwasserläufen folgt die Staatsgrenze bei natürlichen Veränderungen kleineren Umfangs stets der Mittellinie des Wasserlaufs.

(2) Bei natürlichen Veränderungen größeren Umfangs sowie bei künstlichen Veränderungen verläuft die Staatsgrenze so, wie sie vor der eingetretenen Veränderung verlaufen ist, bis die Vertragsstaaten einen anderen Verlauf der Staatsgrenze vereinbaren.

(3) Ändert sich die Lage der beweglichen Staatsgrenze an Stellen, an denen sie in die unbewegliche übergeht, wird der Übergang von der ständigen tschechisch-deutschen Grenzkommission durch Beschuß bestimmt.

Artikel 7

(1) Im Grenzwasserlauf Elbe wird die Staatsgrenze durch die Mittellinie des Fahrwassers bestimmt und ist beweglich. Sie folgt den natürlichen Veränderungen der Mittellinie des Fahrwassers.

(2) Unter der Mittellinie des Fahrwassers ist die ausgeglichenen fortlaufende Linie zu verstehen, die von beiden das Fahrwasser begrenzenden Linien gleich weit entfernt ist.

(3) Unter dem Fahrwasser ist der tiefste Teil des Flußbetts zu verstehen, der für die Schifffahrt genutzt wird, durch zusammenhängend verlaufende Linien begrenzt und durch Querprofile vermessen ist.

Artikel 8

Die Staatsgrenze in der Eger verläuft als unbewegliche Grenze so, wie sie das Grenzurkundenwerk darstellt.

Artikel 9

(1) Die Vertragsstaaten sind verpflichtet, Gewässer, in denen die Staatsgrenze verläuft, soweit wesentliche wasserwirtschaftliche oder ökologische Interessen nicht entgegenstehen, nach Möglichkeit in ihrer Lage zu erhalten. Artikel 6 Absatz 1 bleibt unberührt.

(2) Unbeschadet der Regelung in Absatz 1 wird die gemeinsame Nutzung dieser Gewässer durch beide Vertragsstaaten nicht berührt.

**Abschnitt II
Vermessung und Vermarkung der Staatsgrenze**

Artikel 10

Die Vertragsstaaten verpflichten sich, durch Vermessung und Vermarkung der Staatsgrenze dafür zu sorgen, daß der Grenzverlauf stets deutlich erkennbar und geodätisch gesichert bleibt. Sie verpflichten sich, die Grenzzeichen nach Maßgabe dieses Vertrags instandzuhalten und erforderlichenfalls zu erneuern, sowie das Grenzurkundenwerk zu aktualisieren.

Artikel 11

(1) Die erforderlichen Vermessungsfachleute und das vermessungs-technische Hilfspersonal für die Vermessung und Vermarkung der Staatsgrenze stellt jeder Vertragsstaat auf seine Kosten zur Verfügung.

(2) Weitere Arbeitskräfte sowie die erforderlichen Materialien, Fahrzeuge und Geräte (zum Beispiel Maschinen, Werkzeuge und Vermessungsgeräte) stellt jeder Vertragsstaat auf eigene Kosten folgendermaßen zur Verfügung:

- die Tschechische Republik im Teil der Grenze des Freistaates Sachsen für die Grenzabschnitte I, II, V, IX, X, XIII, XIV, XVII, XVIII, XXI, XXII und im Teil der Grenze des Freistaates Bayern für die Grenzabschnitte II, III, VI, VII, IX, X.
- die Bundesrepublik Deutschland
im Teil der Grenze des Freistaates Sachsen für die Grenzabschnitte III, IV, VI, VII, VIII, XI, XII, XV, XVI, XIX, XX, XXIII und im Teil der Grenze des Freistaates Bayern für die Grenzabschnitte I, IV, V, VIII, XI, XII;

(3) Von der Regelung des Absatzes 2 kann einvernehmlich abgewichen werden, wenn dies aus Gründen der Wirtschaftlichkeit und Zweckmäßigkeit erforderlich ist. Hierbei ist ein Ausgleich der beiderseitigen Leistungen anzustreben.

Artikel 12

(1) Wird ein Grenzzeichen beschädigt oder zerstört, so trägt der nach den Artikeln 10 und 11 für dieses Grenzzeichen verantwortliche Vertragsstaat die gesamten Kosten der Instandsetzung oder Erneuerung. Alle Ansprüche gegen einen Schädiger gehen auf diesen Vertragsstaat über.

(2) Werden Vermarkungs- oder Vermessungsarbeiten infolge baulicher Arbeiten notwendig, so stehen den Vertragsstaaten Ersatzansprüche gegen den Bauherrn zu, soweit nicht ein anderer Dritter innerstaatlich zur Kostentragung verpflichtet ist.

Artikel 13

- (1) Die Vertragsstaaten werden alle zehn Jahre gemeinsam die Grenzzeichen überprüfen und die Beobachtung der festgestellten Mängel voranlassen.
- (2) Die erste gemeinsame Überprüfung der Grenzzeichen ist spätestens fünf Jahre nach Inkrafttreten dieses Vertrags zu beginnen.
- (3) Eine Vermessung der Grenzwasserlinie erfolgt bei jeder zweiten gemeinsamen Überprüfung der Grenzzeichen.

Artikel 14

- (1) Wenn es die deutliche Erkennbarkeit der Staatsgrenze erfordert, werden von den Vertragsstaaten auch außerhalb der gemeinsamen periodischen Überprüfungen der Grenzzeichen die notwendigen Maßnahmen getroffen.
- (2) Erklärt ein Vertragsstaat, daß ein Grenzzeichen versetzt worden ist, so werden die Vertragsstaaten auch außerhalb der gemeinsamen periodischen Überprüfungen die Lage dieses Grenzzeichens überprüfen und erforderlichenfalls das Grenzzeichen auf die richtige Stelle setzen.
- (3) Hat ein Grenzwasserlauf seine Lage wesentlich verändert, kann jeder Vertragsstaat verlangen, daß der Grenzverlauf in diesem Bereich festgestellt und in entsprechenden Grenzdokumenten nachgewiesen wird.

Artikel 15

- (1) Die Eigentümer und sonst Nutzungsberechtigte von Grundstücken, von ober- und unterirdischen Bauten und von Anlagen, die an oder in der Nähe der Staatsgrenze liegen, sind verpflichtet, die zur Vermarkung und Vermessung erforderlichen Arbeiten und Maßnahmen, insbesondere dann Setzen oder das Anbringen von Grenz- und Vermessungszeichen, zu dulden. Die mit den Aufgaben nach den Artikeln

10, 13 und 14 betrauten Personen dürfen Grundstücke und bauliche Anlagen zur Durchführung ihrer Aufgaben betreten und befahren. Wohnungen und entsprechend geschützte Räume dürfen nur mit Zustimmung der Nutzungsberechtigten betreten werden. Die Betroffenen sind über den Beginn der Arbeiten rechtzeitig zu unterrichten.

(2) Die Vermarkungs- und Vermessungsarbeiten sind unter möglichster Schonung öffentlicher und privater Interessen vorzunehmen.

(3) Entstehen durch diese Arbeiten und Maßnahmen Schäden, hat der Geschädigte Anspruch auf Entschädigung gegen den Vertragsstaat, auf dessen Hoheitsgebiet die Grundstücke, Bauten und Anlagen liegen. Auf Entschädigungsansprüche von Eigentümern und sonst Nutzungsberechtigten an einem Grundstück nach Absatz 1 sind die Rechtsvorchriften des Vertragsstaats, auf dessen Hoheitsgebiet die Grundstücke, Bauten und Anlagen liegen, anzuwenden. Der Geschädigte kann Entschädigungsansprüche gegen den anderen Vertragsstaat nicht geltend machen.

Artikel 16

Wird es erforderlich, die indirekte Vermarkung des Dreiländergronnspunkts in der Lausitzer Neiße oder das Dreiländereckzeichen am Plöckenstein zu erneuern, werden die Arbeiten nach Zustimmung aller beteiligten Staaten durchgeführt.

Abschnitt III Schutz der Grenzzeichen und Erhaltung ihrer Sichtbarkeit

Artikel 17

Die Vertragsstaaten werden durch geeignete Maßnahmen die Grenz- und Vermessungszeichen und die sonstigen der Beschilderung der Staatsgrenze dienenden Einrichtungen gegen Beschädigung, Zerstörung, unberechtigtem Versetzen und zweckwidrige Benutzung schützen.

Artikel 18

(1) Die Vertragstaaten werden dafür sorgen, daß beiderseits des trockenen Teiles der Staatsgrenze ein Streifen von einem Meter Breite und um die den Grenzverlauf indirekt vermarkenden Grenzzelchen eine Kreisfläche mit einem Radius von einem Meter frei von sichtbehinderndem Bewuchs gehalten wird. Dies bezieht sich nicht auf Pflanzungen zur Uferbefestigung sowie geschultete Blumen und Sträucher. Die Vertragstaaten werden auch den Schutz der Umwelt berücksichtigen.

(2) Die Eigentümer und sonst Nutzungsberechtigte von Grundstücken sind verpflichtet, die in Absatz 1 genannten Arbeiten und Maßnahmen zu dulden. Im Übrigen gilt Artikel 16 entsprechend.

Artikel 19

(1) Auf den in Artikel 18 Absatz 1 erwähnten Gebietsteilen dürfen künftig nur Anlagen errichtet werden, die dem öffentlichen Verkehr, der Grenzaufsicht oder der Grenzüberwachung dienen und Leistungen aller Art, die die Staatsgrenze kreuzen.

(2) Ausnahmen von Absatz 1 können in besonderen Fällen zugelassen werden, soweit dadurch die Sichtbarkeit der Staatsgrenze nicht beeinträchtigt wird.

Artikel 20

In der Staatsgrenze dürfen künftig keine Eigentumsgrenzzelchen eingebracht werden. Innerstaatliche Eigentumsgrenzen dürfen künftig nur in einer Entfernung von mindestens drei Metern von der Staatsgrenze vermarkt werden.

Artikel 21

Falls Arbeiten zur Suche oder Erstellung von Bodenschichten innerhalb eines Staatsraum von 50 Metern beiderseits der Staatsgrenze durchgeführt werden sollen, werden die notwendigen Maßnahmen zur Steuerung des Grenzverlaufs und seiner Vermarkung gemeinsam festgelegt.

Abschnitt IV Grenzkommision

Artikel 22

- (1) Zur Erfüllung der Aufgaben der Vermessung und Vermarkung der Staatsgrenze, der Aktualisierung des Grenzmarkenwerks, des Schutzes der Grenzzeichen und der Erhaltung ihrer Sichtbarkeit setzen die Vertragsstaaten hiermit eine ständige tschechoslowakisch-deutsche Grenzkommision (im folgenden Kommission genannt) ein.
- (2) Die Kommission setzt sich aus je einer Delegation der Tschechoslowakischen Republik und der Bundesrepublik Deutschland zusammen. Die Gesamtzahl der Mitglieder jeder Delegation soll nun nicht überschreiten. Jeder Vertragsstaat ernennt die Mitglieder seiner Delegation und für den Bedarfsfall deren Stellvertreter. Jede Delegation kann bei Bedarf Experten und Hilfskräfte beziehen.
- (3) Jeder Vertragsstaat bestimmt aus den von ihm ernannten Mitgliedern den Vorsitzenden seiner Delegation und dessen Stellvertreter. Die Vorsitzenden und ihre Stellvertreter sind beobachtet, unmittelbar miteinander Verbindung zu halten.
- (4) Jeder Vertragsstaat tritt die Kosten seiner Delegation einschließlich der Kosten der beigezogenen Experten und Hilfskräfte. Sonstige im Zusammenhang mit der Tätigkeit der Kommission entstehende Kosten werden, soweit nicht anders vereinbart, von den Vertragsstaaten je zur Hälfte getragen.

Artikel 23

- (1) Die Kommission hat insbesondere die Aufgabe,
- a) die Organisation und die Art und Weise der Vermarkung und der Vermessung der Staatsgrenze sowie der Instandhaltung ihrer Vermarkung festzulegen;
  - b) die erforderlichen Vermessungen durchzuführen und das für die geodätische Sicherung der Staatsgrenze notwendige Festpunktfeld instandzuhalten;
  - c) die Art und den Umfang der Veränderungen an den Grenzwasserläufen festzustellen, Änderungen des Charakters der Staatsgrenze festzulegen und die hierfür erforderlichen Maßnahmen zu treffen;
  - d) Veränderungen der Vermarkung der Staatsgrenze bei der Errichtung und der Auflösung von Grenzstraßen, Grenzwegen und Grenzgräben durchzuführen;
  - e) sich zu wasserwirtschaftlichen Maßnahmen an Grenzwasserläufen hinsichtlich des Grenzverlaufs zu äußern;
  - f) sich zu baulichen und anderen technischen Maßnahmen in unmittelbarer Nähe der Staatsgrenze zu äußern;
  - g) Inhalt und Form der Aktualisierung des Grenzurkundenwerks zu bestimmen.

Zur Erfüllung dieser Aufgaben wird die Kommission die notwendigen Arbeitspläne erstellen.

- (2) Die Kommission wird das Grenzurkundenwerk gemäß Artikel 2 Absatz 2 erstellen. Hierbei ist ein Ausgleich der beiderseitigen Leistungen anzustreben.

(3) Die Kommission erläßt für ihre gemeinsame Tätigkeit eine Geschäftsausordnung, Richtlinien für die Vermessung und Instandhaltung der Vermarkung der Staatsgrenze, sowie eine Anweisung für die Erstellung und Aktualisierung des Grenzurkundenwerks.

(4) Die Kommission ist nicht berechtigt, den Grenzverlauf zu ändern.

(5) Die Kommission kann den Regierungen der Vertragsstaaten Vorschläge zur Änderung des Grenzverlaufs vorlegen.

Artikel 24

(1) Zu Beschlüssen der Kommission ist die Übereinstimmung der Vorsitzenden beider Delegationen erforderlich. Die Beschlüsse sind Bestandteil der Protokolle über die Tagungen oder Grenzbesichtigungen der Kommission. Die Protokolle werden rechtlich verbindlich, sobald sich die Vorsitzenden beider Delegationen schriftlich mitteilen, daß dafür die innerstaatlichen Voraussetzungen erfüllt sind. Diese Mitteilungen sollen baldmöglichst, spätestens bei der nächsten Tagung der Kommission, erfolgen.

(2) Können sich die Vorsitzenden beider Delegationen nicht einigen, so wird das weitere Vorgehen der Kommission auf diplomatischem Wege behandelt. Die Vertragsstaaten werden bezüglich der strittigen Angelegenheiten eine einvernehmliche Regelung anstreben.

Artikel 25

(1) Die Kommission bildet zur Erfüllung ihrer Aufgaben gemischte technische Gruppen. Sie bestimmt deren Anzahl und Zusammensetzung nach Umfang und Art der zu erledigenden Arbeiten.

(2) Die Leiter der gemischten technischen Gruppen erfüllen ihre Aufgaben in Übereinstimmung mit den Protokollen der Kommission.

(3) Über jede Ergänzung, Änderung und Erneuerung der Vermarkung der Staatengrenze sowie über Feststellungen, die aus Anlaß der Überprüfung von Vermessungsergebnissen getroffen werden, sind Niederschriften in tschechischer und deutscher Sprache in zweifacher Ausfertigung zu erstellen. Soweit erforderlich, sind technische Unterlagen zu fertigen.

(4) Niederschriften und technische Unterlagen der gemischten technischen Gruppen bedürfen der Genehmigung durch die Kommission.

(5) Die Kommission faßt nach Abschluß jeder periodischen Überprüfung die Arbeitsergebnisse nach Absatz 3 zusammen.

(6) Für die Herstellung und die Vervielfältigung der technischen Unterlagen auch für die Aktualisierung des Grenzurkundenwerks sowie für die Tätigkeit der Kommission nach Absatz 6 gilt Artikel 11 Absatz 2 und 3 entsprechend.

Artikel 26

(1) Die Kommission tritt zu Tagungen oder Grenzbesichtigungen zusammen, wenn sie es beschließt oder wenn es einer der Vertragsstaaten auf diplomatischem Weg verlangt.

(2) Die Kommission tritt, wenn nicht etwas anderes vereinbart ist, zu ihren Tagungen und Grenzbesichtigungen abwechselnd auf dem Hoheitsgebiet eines der beiden Vertragsstaaten zusammen.

Artikel 27

(1) Die Tagungen und Grenzbesichtigungen der Kommission werden von dem Vorsitzenden der Delegation des Vertragsstaats geleitet, auf dessen Hoheitsgebiet sie stattfinden. Die Verhandlungen werden in tschechischer und deutscher Sprache geführt.

(2) Über jede Tagung und jede Grenzbesichtigung ist von der Kommission ein Protokoll in tschechischer und deutscher Sprache in zweifacher Ausfertigung zu erstellen. Diese sind von den Vorsitzenden beider Delegationen zu unterzeichnen.

Artikel 28

- (1) Die Mitglieder der Kommission und der gemischten technischen Gruppen sowie die von ihnen beigezogenen Experten und Hilfskräfte dürfen die Staatsgrenze frei begehen und jederzeit ohne Einschränkung überschreiten, soweit es zur Ausübung ihrer Tätigkeit erforderlich ist. Sie müssen sich auf Verlangen durch einen mit einem Lichtbild versehenen Dienstausweis oder durch einen gültigen Reisepass oder Personalausweis und einen schriftlichen Dienstauftrag der Kommission in tschechischer und deutscher Sprache ausweisen.
- (2) Gehören die in den Artikeln 11, 22 und 25 genannten Personen uniformierten, insbesondere auch militärisch organisierten Formationen an, so dürfen sie bei ihrer Tätigkeit auf dem Hoheitsgebiet des anderen Vertragsstaats die Uniform ihrer Formation tragen und Kraftfahrzeuge ihrer Formation benutzen. Sie dürfen jedoch keine Waffen mit sich führen.

Artikel 29

- (1) Von Ein- und Ausfuhrabgaben befreit sind Materialien, die aus dem Zollgebiet des einen Vertragsstaats in das Zollgebiet des anderen Vertragsstaats ausgeführt und für Arbeiten im Rahmen dieses Vertrags verwendet werden. Das nicht verbrauchte Material ist in das Zollgebiet des Vertragsstaats, aus dem es eingeführt wurde, wieder auszuführen.
- (2) Ein- und Ausfuhrabgaben im Sinne dieses Vertrags sind die Ein- und Ausfuhrzölle sowie alle anderen anlässlich der Wareneinfuhr und der Warenzusfuhr zu erhebenden Steuern und Gebühren.
- (3) Unter der Voraussetzung der Wiederausfuhr sind von Ein- und Ausfuhrabgaben und auch von einer Leistung der Sicherheit befreit: Fahrzeuge, Werkzeuge, Geräte, Instrumente, Apparate und Maschinen, die aus dem Zollgebiet des einen Vertragsstaats in das Zollgebiet des anderen Vertragsstaats für Arbeiten im Rahmen dieses Vertrags eingeführt werden. Diese Gegenstände sind spätestens innerhalb eines Monats nach Beendigung der Arbeiten in das Zollgebiet wieder auszuführen, aus dem sie eingeführt wurden.

(1) Auf die in den Absätzen 1 und 3 genannten Waren, die im Rahmen dieses Vertrags verwendet werden, finden Ein- und Ausfuhrverbote und -beschränkungen keine Anwendung.

(2) Die Vertragsstaaten sichern einander alle im Rahmen ihrer innerstaatlichen Rechtsvorschriften zulässigen zollrechtlichen Verfahrensleichterungen für die Ein- und Ausfuhr der für die Arbeiten im Rahmen dieses Vertrages benötigten Waren zu.

Abschnitt V
Schlussbestimmungen

Artikel 30

(1) Streitigkeiten über die Auslegung und Anwendung dieses Vertrags werden durch die Regierungen der beiden Vertragsstaaten beigelegt.

(2) Kann eine Streitigkeit auf diese Weise nicht beigelegt werden, so wird sie auf Verlangen eines Vertragsstaats einem Schiedsgericht zur Entscheidung vorgelegt.

(3) Das Schiedsgericht wird von Fall zu Fall gebildet, indem jeder Vertragsstaat einen Schiedsrichter bestellt und beide Schiedsrichter sich auf den Angehörigen eines dritten Staates als Vorsitzenden des Schiedsgerichts einigen, der von den Regierungen der beiden Vertragsstaaten bestätigt wird. Die Schiedsrichter werden innerhalb von zwei Monaten bestellt, der Vorsitzende innerhalb von drei Monaten bestätigt, nachdem ein Vertragsstaat dem anderen mitgeteilt hat, daß er die Streitigkeit einem Schiedsgericht unterbreiten will.

(4) Wird eine der in Absatz 3 genannten Fristen nicht eingehalten, kann jeder Vertragsstaat den Präsidenten des Internationalen Gerichtshofs bitten, die erforderlichen Ernennungen der Schiedsrichter oder des Vorsitzenden vorzunehmen. Besitzt der Präsident des Internationalen Gerichtshofs die Staatsangehörigkeit eines der beiden Vertragsstaaten oder ist er aus einem andren Grunde verhindert, so nimmt der Vizepräsident die Ernennungen vor. Besitzt auch der Vizepräsident die Staatsangehörigkeit eines der beiden

Vertragsstaaten oder ist auch er verhindert, so nimmt das im Rang nächstfolgende Mitglied des Internationalen Gerichtshofs, das nicht die Staatsangehörigkeit eines der beiden Vertragsstaaten besitzt, die Ernennungen vor.

(5) Das Schiedsgericht entscheidet mit Stimmenmehrheit, aufgrund der zwischen der Tschechischen Republik und der Bundesrepublik Deutschland geltenden Verträge und des allgemeinen Völkerrechts. Seine Entscheidungen sind bindend. Jeder Vertragsstaat trägt die Kosten seines Schiedsrichters sowie die Kosten seiner Vertretung in dem Verfahren vor dem Schiedsgericht. Die Kosten des Vorsitzenden sowie die sonstigen Kosten werden von beiden Vertragsstaaten zu gleichen Teilen getragen. Das Schiedsgericht kann eine andere Kostenregelung treffen.

Artikel 31

(1) Dieser Vertrag bedarf der Ratifikation; die Ratifikationsurkunden werden sobald wie möglich in Prag ausgetauscht.

(2) Dieser Vertrag tritt am ersten Tag des dritten auf den Austritt der Ratifikationsurkunden folgenden Kalendermonats in Kraft.

Artikel 32

Dieser Vertrag wird auf unbegrenzte Zeit geschlossen. Die Abschritte I und V sind unkündbar. Die übrigen Bestimmungen können nach Ablauf von zehn Jahren nach Inkrafttreten des Vertrags schriftlich gekündigt werden. Die Kündigung wird mit dem Ablauf von zwei Jahren wirksam, die auf den Tag ihres Zugangs folgen.

Artikel 33

Mit dem Tage des Inkrafttretens dieses Vertrags treten außer Kraft:

- a) der Vertrag vom 31. Januar 1930 zwischen der tschechoslowakischen Republik und dem Deutschen Reich über Grenzwechseln und Gebiettausch an der preußischen Strecke der tschechoslowakisch-deutschen Grenze;

- b) der Vertrag vom 27. September 1936 zwischen der Tschechoslowakischen Republik und dem Deutschen Reich über Grenzwasserläufe auf der sächsischen und bayerischen Strecke der Grenze sowie über einen Goblets austausch an der Grenze;
- c) der Vertrag vom 3. Dezember 1980 zwischen der Tschechoslowakischen Sozialistischen Republik und der Deutschen Demokratischen Republik über die gemeinsame Staatsgrenze mit Ausnahme der diesem als Anlage beigefügten Grenzdokumentation.

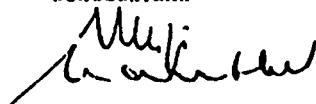
Zu Urkund dessen haben die Bevollmächtigten beider Vertragsparteien diesen Vertrag unterschrieben und mit ihren Siegeln versehen.

Geschehen zu Bonn am 3. November 1991
in zwei Urkristen, jede in tschechischer und deutscher Sprache,
wobei jeder Wortlaut gleichermassen verbindlich ist.

Für die Tschechische Republik

Für die Bundesrepublik Deutschland

[TRANSLATION - TRADUCTION]

TREATY BETWEEN THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY AND THE
CZECH REPUBLIC CONCERNING THEIR COMMON FRONTIER

The Federal Republic of Germany and the Czech Republic,

Desiring to maintain a discernible frontier between the two States and to settle related issues, and

Wishing to deepen the friendly cooperation between the two States,

Have agreed as follows:

PART I. COURSE OF THE FRONTIER

Article 1

(1) The frontier between the Federal Republic of Germany and the Czech Republic shall run from its point of contact (indirectly marked by means of three monoliths in the form of three-sided truncated pyramids) with the frontier of the Republic of Poland in the Lusatian Neisse watercourse to its point of contact with the frontier of the Republic of Austria at Plöckenstein mountain (three-State boundary mark).

(2) The German-Czech frontier shall include:

- (a) The sector of the frontier bounding the Free State of Saxony, comprising frontier sections I to XXIII,
- (b) The sector of the frontier bounding the Free State of Bavaria, comprising frontier sections I to XII.

Article 2

(1) The course of the frontier shall be determined as follows:

- (a) In the sector of the frontier bounding the Free State of Saxony, by the boundary documentation on the course and marking of the common frontier as at 18 November 1988, under the Treaty of 3 December 1980 between the German Democratic Republic and the Czechoslovak Socialist Republic concerning their common frontier.
- (b) In the sector of the frontier bounding the Free State of Bavaria, by the boundary documentation dating from 1937 according to the record of the proceedings on the completion of the boundary documentation for the Bavarian sector of the German-Czechoslovak frontier of 9 November 1937 and, with regard to the moving portions of the boundary, by the subsequent changes made pursuant to the Treaty of 27 September 1935 between the German Reich and the Czechoslovak Republic concerning boundary watercourses in the Saxon and Bavarian sectors of the frontier and concerning

an exchange of territory at the frontier and by the principles applied in connection therewith.

(2) The Contracting States shall, as soon as possible, update the boundary documentation referred to in paragraph 1 (a) and replace the boundary documentation referred to in paragraph 1 (b) on the basis of the new survey already carried out. As a result of that work, updated boundary documentation for the German-Czech frontier shall be prepared and confirmed in a separate treaty.

Article 3

The frontier shall delimit the territories of the two Contracting States on the ground and also vertically in the airspace and underground. This principle shall also apply to the course of the frontier in relation to surface and underground buildings and installations of any kind.

Article 4

- (1) The frontier shall run as a stable boundary:
  - (a) Along the straight lines connecting each frontier point indicated by survey data recorded in the boundary documentation to the next such point, and
  - (b) Along the median line of boundary roads, boundary paths and boundary ditches, as deduced from the boundary documentation.
- (2) The boundary roads, boundary paths and boundary ditches shall be described in the boundary documentation. Any modifications to boundary roads, boundary paths or boundary ditches shall have no effect on the course of the frontier, unless otherwise provided by a special agreement between the Contracting States.

Article 5

- (1) In boundary watercourses, with the exception of the Elbe and Eger rivers, the frontier shall be a moving boundary formed by the median line of the boundary watercourses or the main arms thereof.
- (2) The median line of a boundary watercourse or its main arm shall be in a smooth, continuous line equidistant from the two shorelines.
- (3) The arm of a boundary watercourse with the greatest flow at mean water level shall be considered the main arm.
- (4) The water marks, at mean water level, between a boundary watercourse and the adjoining banks shall be considered the shorelines. Where it is not possible to determine the shorelines with certainty, the lines formed by the edge of the permanent vegetation along the boundary watercourse shall be considered the shorelines.

Article 6

(1) In the event of relatively minor natural changes in boundary watercourses, the frontier shall always follow the median line of the boundary watercourse.

(2) In the event of relatively major natural changes and of artificial changes, the frontier shall run as it did before the occurrence of the change, until the Contracting States agree on another course for the frontier.

(3) In the event of a change in the position of the moving boundary at points where it joins the stable boundary, the juncture shall be determined by a ruling of the permanent German-Czech boundary commission.

Article 7

(1) In the Elbe boundary watercourse, the frontier shall be determined by the median line of the fairway and shall be a moving boundary. It shall follow the natural changes of the median line of the fairway.

(2) The term "median line of the fairway" means a smooth, continuous line equidistant from the two lines bounding the fairway.

(3) The term "fairway" means the part of the river bed that is deepest, used for navigation, bounded by two lines running in an interrelated manner and surveyed by means of cross-sections.

Article 8

The frontier running through the Eger river shall be a stable boundary, as described in the boundary documentation.

Article 9

(1) As far as possible, the Contracting Parties shall maintain the position of the bodies of water through which the frontier runs, unless essential water management interests and environmental considerations require otherwise. The provision of article 6, paragraph 1, shall remain unaffected.

(2) Notwithstanding the provision of paragraph 1, the common use of these waters by the two Contracting States shall not be affected.

PART II. SURVEYING AND MARKING OF THE FRONTIER

Article 10

The Contracting States undertake to ensure, by surveying and marking the frontier, that the course of the frontier at all times remains clearly discernible and geodetically defined. They undertake to keep the boundary marks in good order pursuant to this Treaty and, if necessary, to replace them, and to update the boundary documentation.

Article 11

- (1) Each Contracting Party shall make available at its own expense the surveyors and auxiliary survey personnel necessary for surveying and marking the frontier.
- (2) Further personnel and the required materials, vehicles and equipment (such as machinery, tools and surveying instruments) shall be provided by each Contracting Party at its own expense, as follows:
  - By the Federal Republic of Germany in the sector of the frontier bounding the Free State of Saxony for frontier sections III, IV, VI, VII, VIII, XI, XII, XV, XVI, XIX, XX, XXIII and in the sector of the frontier bounding the Free State of Bavaria for frontier sections I, IV, V, VIII, XI, XII;
  - By the Czech Republic in the sector of the frontier bounding the Free State of Saxony, for frontier sections I, II, V, IX, X, XIII, XIV, XVII, XVIII, XXI, XXII and in the sector of the frontier bounding the Free State of Bavaria for frontier sections II, III, VI, VII, IX, X.
- (3) Where necessary on grounds of economic efficiency and expediency, derogations from the provision of paragraph 2 by common consent shall be possible. In such a case, a balance shall be sought between the contributions of the two parties.

Article 12

- (1) Where a boundary mark is damaged or destroyed, the Contracting State responsible for it under articles 10 and 11 shall bear the total costs of repair or replacement. All claims against the author of such damage shall pass to that Contracting Party.
- (2) Where marking or surveying becomes necessary as a result of construction, the Contracting States shall be entitled to bring claims for compensation against the party who ordered the construction, provided that no other third party is liable under domestic law for the costs incurred.

Article 13

- (1) The Contracting States shall jointly inspect the boundary marks every ten years and remedy any deficiencies that are detected.
- (2) The first joint inspection of the boundary marks shall begin no later than five years after the entry into force of this Treaty.
- (3) Boundary watercourses shall be surveyed on every second joint inspection of the boundary marks.

Article 14

- (1) When necessary in order to ensure that the frontier is clearly discernible, the Contracting States shall take the necessary measures even apart from the periodic joint inspections of boundary marks.

(2) If a Contracting State asserts that a boundary mark has been displaced, the Contracting States shall, even apart from the periodic joint inspections, check the position of that mark and, if necessary, move it to the right place.

(3) If the position of a boundary watercourse has changed significantly, a Contracting State may demand that the course of the frontier in that area shall be determined and recorded in the corresponding boundary documents.

Article 15

(1) The owners and other parties entitled to the use of land or surface or underground buildings or installations situated at or near the frontier shall be required to permit the work and measures necessary for marking and surveying, and in particular the setting up or affixing of boundary or survey marks. To carry out their duties, the persons entrusted with the tasks provided for in articles 10, 13 and 14 shall have the right to walk or drive onto properties and enter structures. Entry into residences and similarly protected premises shall be permitted only with the consent of the parties entitled to their use. The parties concerned shall be informed of the commencement of work in a timely manner.

(2) Marking and surveying shall be undertaken with the greatest possible regard for public and private interests.

(3) Where damages arise from such work and such measures, the injured party shall be entitled to claim compensation from the Contracting State in whose territory the land, buildings or installations are situated. Claims for compensation that are brought by owners and other parties entitled to the use of a property as referred to in paragraph 1 shall be governed by the law of the Contracting State in whose territory the land, buildings or installations are situated. The injured party may not bring any claim for damages against the other Contracting State.

Article 16

If it becomes necessary to replace the indirect marking of the three-State boundary point in the Lusatian Neisse river or the three-State boundary mark at Plöckenstein mountain, the work shall be carried out after all States concerned have agreed to it.

PART III. PROTECTION OF BOUNDARY MARKS AND MAINTENANCE OF THEIR VISIBILITY

Article 17

The Contracting States shall take appropriate measures to protect the boundary and survey marks and the other structures serving to identify the frontier from damage, destruction, unauthorized displacement or improper use.

Article 18

(1) The Contracting States shall ensure that a strip 1-metre wide on either side of the land portion of the frontier and a circle with a radius of 1 metre around the boundary marks

indirectly indicating the course of the frontier are kept free of vegetation obstructing visibility. These provisions shall not apply to plantings for bank stabilization or to protected trees and shrubs. The Contracting States shall also have regard to the protection of the environment.

(2) The owners and other parties entitled to the use of the land shall be required to permit the work and measures referred to in paragraph 1. In other respects, article 15 shall apply as appropriate.

Article 19

(1) In future, only facilities used for the purposes of public transport, customs clearance at the frontier or frontier controls and all types of cross-border utility lines may be installed in the areas referred to in article 18, paragraph 1.

(2) Exceptions to paragraph 1 may be allowed in special cases, provided that the visibility of the frontier is not thereby reduced.

Article 20

In future, no property boundary marks may be set up on the frontier. Intra-State property boundary marks shall henceforth be placed at a distance of at least three metres from the frontier.

Article 21

In the event that work is carried out within a strip fifty metres wide on either side of the frontier for the purpose of prospecting for or exploiting mineral resources, the Contracting States shall jointly determine the measures necessary for preserving the course of the frontier and its markings.

PART IV. BOUNDARY COMMISSION

Article 22

(1) A permanent German-Czech boundary commission (hereinafter called "the Commission") is hereby established by the Contracting States to be responsible for surveying and marking the frontier, updating the boundary documentation, protecting the boundary marks and preserving their visibility.

(2) The Commission shall be composed of a delegation from the Federal Republic of Germany and a delegation from the Czech Republic, each comprising no more than nine members. Each Contracting State shall appoint the members of its delegation and substitute members in case of need. A delegation may employ the services of experts and auxiliary staff as required.

(3) Each Contracting Party shall designate one of its appointed members as chairperson and another as deputy chairperson of its delegation. The chairpersons and their deputies shall be authorized to communicate with each other directly.

(4) Each Contracting Party shall bear the costs of its delegation, including the costs of any experts and auxiliary staff whose services it employs. Unless otherwise agreed, other costs incurred in connection with the Commission's activities shall be shared equally by the Contracting States.

Article 23

- (1) In particular, the Commission shall be responsible for the following:
  - (a) Determining how the work of marking and surveying the frontier and maintaining its marking shall be organized and what methods shall be used;
  - (b) Carrying out the necessary surveys and maintaining the network of control stations necessary for the geodetic definition of the frontier;
  - (c) Ascertaining the kind and extent of changes to boundary watercourses, determining alterations to the character of the frontier and taking the measures necessitated thereby;
  - (d) Making changes to the marking of the frontier when boundary roads, boundary paths or boundary ditches are created or removed;
  - (e) Giving its opinion on the course of the frontier in connection with water management measures regarding boundary watercourses;
  - (f) Giving its opinion on construction and other engineering work undertaken in the immediate vicinity of the frontier;
  - (g) Determining the content and form of updates to the boundary documentation.

The Commission shall draw up the work plans necessary for carrying out these tasks.

(2) The Commission shall prepare the boundary documentation in accordance with article 2, paragraph 2. In that connection, a balance between the contributions of the two parties shall be sought.

(3) The Commission shall issue rules of procedure for its joint activities, guidelines for surveying and maintaining the marking of the frontier and a directive on preparing and updating the boundary documentation.

(4) The Commission may not change the course of the frontier.

(5) The Commission may submit to the Governments of the Contracting States suggestions for changes to the course of the frontier.

Article 24

(1) The decisions of the Commission shall require the agreement of the chairpersons of both delegations. The decisions shall be an integral part of the protocols of the meetings held or frontier inspections conducted by the Commission. The protocols shall become legally binding as soon as the chairpersons of the two delegations notify each other in

writing that the respective domestic requirements have been fulfilled. Such notifications shall be given as soon as possible and at any rate no later than by the next meeting of the Commission.

(2) If the chairpersons of the two delegations are unable to reach agreement, further action by the Commission shall proceed through the diplomatic channel. The Contracting States shall endeavour to arrive at an agreed settlement of the disputed issues.

Article 25

(1) To fulfil its tasks, the Commission shall set up joint technical groups and determine their number and composition according to the scope and kind of the work to be carried out.

(2) In carrying out their tasks, the heads of the joint technical groups shall abide by the protocols drawn up by the Commission.

(3) When the Commission decides that the frontier marking shall be supplemented, altered or replaced or makes a determination on the basis of survey results, a record shall be drafted in duplicate in the German and Czech languages. Technical supporting documents shall be prepared if necessary.

(4) The records and technical documents of the joint technical groups shall require approval by the Commission.

(5) After the completion of each periodic inspection, the Commission shall sum up the results of the work accomplished in accordance with paragraph 3.

(6) Article 11, paragraphs 2 and 3, shall apply as appropriate to the production and reproduction of technical documents, to updates to the boundary archive, and to the task provided for in paragraph 5.

Article 26

(1) The Commission shall hold meetings or conduct frontier inspections when it so decides or when either Contracting State so requests through the diplomatic channel.

(2) Unless otherwise agreed, the Commission shall hold meetings and conduct frontier inspections alternately in the territory of each Contracting State.

Article 27

(1) The Commission's meetings and frontier inspections shall be chaired by the chairperson of the delegation of the Contracting State in whose territory they take place. Proceedings shall be conducted in the German and Czech languages.

(2) A protocol of each meeting and frontier inspection shall be drawn up by the Commission in duplicate in the German and Czech languages and signed by the chairpersons of both delegations.

Article 28

(1) The members of the Commission and of the joint technical groups and the experts and auxiliary staff whose services are employed by those bodies may access the frontier freely and cross it at any time without restriction, if that is necessary for carrying out their tasks. They shall be required to identify themselves on request by a duty pass with photograph or by a valid passport or identity card and a written official order of the Commission in German and Czech.

(2) When conducting their activities in the territory of the other Contracting State, the persons referred to in articles 11, 22 and 25, if they belong to uniformed and particularly to military units, may wear the uniform and use the vehicles of their unit but shall carry no weapons.

Article 29

(1) Materials that are exported from the customs territory of one Contracting State to the customs territory of the other and used for the performance of the tasks provided for in this Treaty shall be exempt from import and export charges. The materials not used shall be re-exported to the customs territory of the Contracting State from which they were imported.

(2) For the purposes of this Treaty, import and export charges mean import and export duties and all other taxes and fees levied on merchandise imported or exported.

(3) On condition that they shall be re-exported, vehicles, tools, equipment, instruments, apparatus and machinery imported from the customs territory of one Contracting State to the customs territory of the other and used for the performance of the tasks provided for in this Treaty shall be exempt from import and export charges and from security deposits. Such articles shall be re-exported no later than one month after the termination of work to the customs territory from which they were imported.

(4) When used for the performance of the tasks provided for in this Treaty, the articles referred to in paragraphs 1 and 3 shall not be subject to any import and export prohibitions or limitations.

(5) The Contracting States shall provide each other, in any way permissible under their domestic law, with facilitated customs procedures for importing and exporting the articles required for the performance of the tasks provided for in this Treaty.

PART V. FINAL PROVISIONS

Article 30

(1) Disputes over the interpretation or implementation of this Treaty shall be resolved by the Governments of the two Contracting States.

(2) Any dispute that cannot be settled in the above manner may be submitted to an arbitral tribunal at the request of either Contracting State.

(3) The arbitral tribunal shall be constituted on an ad hoc basis in the following manner: each Contracting State shall appoint an arbitrator and the two arbitrators shall agree upon a national of a third State as chairperson of the arbitral tribunal. The chairperson's designation shall be confirmed by the Governments of the two Contracting States. The arbitrators shall be appointed within two months and the chairperson's designation confirmed within three months from the date on which a Contracting State has informed the other of its intention to refer the dispute to an arbitral tribunal.

(4) If one of the time limits referred to in paragraph 3 is not met, either Contracting Party may request the President of the International Court of Justice to appoint arbitrators or the chairperson as required. If the President of the International Court of Justice is a national of one of the Contracting States or is prevented from acting on other grounds, the appointments shall be made by the Vice-President. If the Vice-President also is a national of one of the Contracting States or is prevented from acting on other grounds, the appointments shall be made by the next most senior member of the International Court of Justice who is not a national of either Contracting State.

(5) The arbitral tribunal shall take decisions by a majority vote on the basis of the treaties in force between the Federal Republic of Germany and the Czech Republic and general international law. Its decisions shall be binding. Each Contracting State shall bear the costs of its own arbitrator and the costs of its representation before the arbitral tribunal. The costs of the chairperson and the other expenses shall be shared equally by the Contracting States. The arbitral tribunal may decide to apportion the costs otherwise.

Article 31

(1) This Treaty is subject to ratification. The instruments of ratification shall be exchanged at Prague as soon as possible.

(2) This Treaty shall enter into force on the first day of the third calendar month following the exchange of the instruments of ratification.

Article 32

This Treaty is concluded for an indefinite period. Parts I and V may not be denounced. The other provisions of this Treaty may be denounced in writing after expiry of a period of ten years from the date of its entry into force. Denunciation shall take effect two years from the date of receipt of notice.

Article 33

On the date of entry into force of this Treaty, the following shall cease to have effect:

- (a) The Treaty of 31 January 1930 between the German Reich and the Czechoslovak Republic concerning boundary watercourses and an exchange of territory in the Prussian sector of the German-Czechoslovak frontier;
- (b) The Treaty of 27 September 1935 between the German Reich and the Czechoslovak Republic concerning boundary watercourses in the Saxon and

Bavarian sectors of the frontier and concerning an exchange of territory at the frontier;

- (c) The Treaty of 3 December 1980 between the German Democratic Republic and the Czechoslovak Socialist Republic concerning their common frontier, with the exception of the boundary documentation appended to that Treaty as an annex.

In witness whereof the plenipotentiaries of the two States have signed this Treaty and affixed their seals thereto.

Done at Bonn on 3 November 1994 in two originals, each in the German and Czech languages, both texts being equally authentic.

For the Federal Republic of Germany:

DIETER KASTRUP

MANFRED KANTHER

For the Czech Republic

JAN RUML

[TRANSLATION - TRADUCTION]

TRAITÉ ENTRE LA RÉPUBLIQUE FÉDÉRALE D'ALLEMAGNE ET LA RÉPUBLIQUE TCHÈQUE RELATIF À LA FRONTIÈRE NATIONALE COMMUNE

La République fédérale d'Allemagne et la République tchèque,

Désireuses de maintenir une frontière visible entre les deux États et de régler les questions connexes, et

Souhaitant approfondir la coopération amicale entre elles,

Sont convenues de ce qui suit:

PREMIÈRE PARTIE. TRACÉ DE LA FRONTIÈRE

Article premier

1. La frontière entre la République fédérale d'Allemagne et la République tchèque se déroule à partir de son point de contact (indirectement indiqué au moyen de trois monolithes qui ont la forme de pyramides triangulaires tronquées), avec la frontière de la République de Pologne dans le cours d'eau Lusatian Neisse jusqu'à son point de contact avec la frontière de la République d'Autriche à la montagne de Plöckenstein (marque frontière des trois États).

2. La frontière germano-tchèque englobe:

a) la partie de la frontière limitrophe de l'État libre de Saxe et comprenant les sections frontalieres I à XXIII;

b) la partie de la frontière limitrophe de l'État libre de Bavière et comprenant les sections frontalieres I à XII.

Article 2

1. Le tracé de la frontière est déterminé comme suit:

a) dans la partie de la frontière avec l'État libre de Saxe, par la documentation existant sur le tracé et le marquage de la frontière commune au 18 novembre 1988, dans le cadre du Traité du 3 décembre 1980 entre la République démocratique allemande et la République socialiste tchécoslovaque relatif à leur frontière commune;

b) dans la partie de la frontière avec l'État libre de Bavière, par la documentation établie en 1937 suivant le compte rendu des débats sur l'achèvement de la documentation pertinente pour le secteur bavarois de la frontière germano-tchécoslovaque du 9 novembre 1937 et, en ce qui concerne les portions mobiles de la frontière, par les changements ultérieurs apportés conformément au Traité du 27 septembre 1935 entre le Reich allemand et la République tchécoslovaque relatif aux cours d'eau frontaliers dans les secteurs saxon et bavarois de la frontière, portant sur un échange de territoire à la frontière et suivant les principes appliqués à ce sujet.

2. Les États contractants actualisent le plus rapidement possible la documentation frontalière mentionnée à l'alinéa a) du paragraphe 1 et remplacent les documents mentionnés à l'alinéa b) du paragraphe 1 sur la base de la nouvelle étude déjà réalisée. Par la suite, une documentation actualisée pour la frontière germano-tchèque sera élaborée et confirmée dans un traité distinct.

Article 3

La frontière délimite les territoires des deux États contractants sur le terrain ainsi que verticalement dans l'espace aérien et en sous-sol. Le présent principe s'applique également au tracé de la frontière par rapport aux constructions en surface et souterraines et aux installations de tous types.

Article 4

1. La frontière constitue une limite stable:

- a) le long de lignes droites reliant chaque point frontière indiqué par les données de l'enquête consignées dans la documentation pertinente jusqu'au point suivant; et
- b) le long de la ligne médiane des routes frontalières, sentiers et fossés frontaliers, comme il résulte de la documentation pertinente.

2. Les routes, sentiers et fossés frontaliers sont décrits dans la documentation correspondante.

Toute modification qui y est apportée reste sans effet sur le tracé de la frontière, sauf si des dispositions contraires sont prévues dans un accord spécial entre les États contractants.

Article 5

1. En ce qui concerne les cours d'eau frontaliers, exception faite de l'Elbe et de l'Eger, la frontière est mobile et constituée par la ligne médiane des cours d'eau frontaliers ou de leurs principaux bras.

2. La ligne médiane d'un cours d'eau frontalier ou de son bras principal est une ligne unie, continue et équidistante des deux rives.

3. Le bras d'un cours d'eau frontalier, qui a le plus gros courant à niveau moyen, est considéré comme le bras principal.

4. Les lignes de hautes eaux, au niveau moyen de l'eau, entre un cours d'eau frontalier et les rives voisines, sont considérées comme constituant les berges. Lorsqu'il est impossible de les déterminer avec certitude, celles formées par la lisière de végétation permanente le long du cours d'eau frontalier jouent ce rôle.

Article 6

1. Lorsque des changements naturels relativement mineurs se produisent dans les cours d'eau frontaliers, la frontière suit toujours la ligne médiane du cours d'eau frontalier.

2. En cas de changements naturels relativement importants ou de modifications artificielles, la frontière se déroule comme avant la modification, tant que les États contractants ne sont pas convenus d'un autre tracé pour la frontière.

3. En cas de modification dans la position d'une frontière mobile à des points où elle rejoint la frontière fixe, le point de jonction est déterminé par une décision de la Commission permanente des frontières germano-tchèque.

Article 7

1. Dans le fleuve frontière constitué par l'Elbe, la frontière est déterminée par la ligne médiane du lit principal et est considérée comme une frontière mouvante. Elle suit les modifications naturelles de la ligne médiane du lit principal.

2. L'expression "ligne médiane du lit principal" désigne une ligne souple, continue, équidistante des deux lignes qui limitent le chenal.

3. Le terme "chenal" désigne la partie du lit de la rivière à son endroit le plus profond, utilisée pour la navigation et limitée par deux lignes qui se déroulent de manière interdépendante et sont contrôlées au moyen de sections croisées.

Article 8

La frontière qui traverse L'Eger est une frontière stable, comme décrite dans la documentation correspondante.

Article 9

1. Dans toute la mesure du possible, les Parties contractantes veillent à maintenir en état la position des masses d'eaux à travers desquelles passe la frontière, à moins que des intérêts essentiels en matière de gestion et des considérations écologiques exigent une démarche contraire. La disposition mentionnée au paragraphe 1 de l'article 6 n'est pas affectée.

2. Nonobstant la disposition du paragraphe 1, l'utilisation commune de ces eaux par les deux États contractants n'est pas affectée.

DEUXIÈME PARTIE. ÉTABLISSEMENT ET MARQUAGE DE LA FRONTIÈRE

Article 10

Les États contractants garantissent, grâce à l'arpentage et au marquage de la frontière, que le tracé de cette dernière demeure en tout moment clairement visible et défini du point de vue géodésique. Ils s'engagent à entretenir les bornes frontière en bon état conformément au présent Traité et, le cas échéant, à les remplacer et à actualiser la documentation correspondante.

Article 11

1. Chaque Partie contractante recrute à ses frais des géomètres et le personnel auxiliaire nécessaires pour l'arpentage et le marquage de la frontière.

2. D'autres techniciens et les matériels, véhicules et équipement nécessaires (tels que machines, outils et instruments d'arpentage) sont fournis par chaque Partie contractante à ses propres frais et de la façon suivante:

- par la République fédérale d'Allemagne, dans le secteur de la frontière limitrophe de l'État libre de Saxe, pour les sections frontalières III, IV, VI, VII, VIII, XI, XII, XV, XVI, XIX, XX, XXIII et, dans le secteur de la frontière limitrophe de l'État libre de Bavière, pour les sections frontalières I, IV, V, VIII, XI, XII;

- par la République tchèque, dans le secteur de la frontière limitrophe de l'État libre de Saxe, pour les sections frontalières I, II, V, IX, X, XIII, XIV, XVII, XVIII, XXI, XXII et, dans le secteur de la frontière limitrophe de l'État libre de Bavière, pour les sections frontalières II, III, VI, VII, IX, X.

3. Lorsque le besoin s'en fait sentir pour des raisons d'efficacité économique et de durabilité, des dérogations sont apportées d'un commun accord aux dispositions du paragraphe 2. Dans ce cas, on s'efforce d'établir un équilibre entre les contributions des deux Parties.

Article 12

1. Lorsqu'une borne frontière est endommagée ou détruite, l'État contractant, qui en est responsable au titre des articles 10 et 11, prend en charge la totalité des coûts de réparation ou de remplacement. Toutes les réclamations contre l'auteur de ces dégâts sont assumées par ladite Partie contractante.

2. Lorsque le marquage ou l'arpentage s'impose à la suite de constructions, les États contractants sont habilités à déposer des demandes d'indemnisation pour compensation contre la partie qui a commandé la construction, à condition qu'aucun tiers ne soit responsable, au titre de la législation intérieure, pour les frais ainsi entraînés.

Article 13

1. Les États contractants procèdent de concert à l'inspection des marques frontière tous les dix ans et remédient à tous les défauts qui sont constatés.

2. La première inspection conjointe des bornes frontière a lieu au plus tard cinq ans après l'entrée en vigueur du présent Traité.

3. Les cours d'eau frontaliers font l'objet d'un relevé à la deuxième inspection commune des bornes frontière.

Article 14

1. Le cas échéant et afin de garantir que la frontière est clairement visible, les États contractants prennent les mesures nécessaires, même en dehors des inspections conjointes périodiques des bornes frontière.

2. Si un État contractant affirme qu'une borne frontière a été déplacée, les deux États, même en dehors des périodes d'inspection commune, contrôlent la position de ladite borne et, si nécessaire, la replacent à son endroit exact.

3. Si la position d'un cours d'eau frontalier a sensiblement changé, un État contractant peut demander que le tracé de la frontière dans cette zone soit déterminé et consigné dans les documents pertinents.

Article 15

1. Les propriétaires et autres parties, habilités à utiliser le terrain, ou les constructions ou les installations de surface ou souterraines, situées à la frontière ou à proximité, doivent autoriser les travaux et l'application des mesures nécessaires pour le marquage et l'arpentage et notamment pour l'établissement ou la pose des bornes frontière. Pour décharger leurs fonctions, ces techniciens prévus aux articles 10,13 et 14 ont le droit de marcher ou de se déplacer dans un véhicule sur les propriétés et de pénétrer dans les bâtiments. L'entrée dans les résidences et les locaux jouissant de la même protection est autorisée uniquement avec le consentement des parties qui les utilisent. Les parties concernées sont informées du début des travaux en temps voulu.

2. Le marquage et l'arpentage sont réalisés en tenant le plus possible compte des intérêts publics et privés.

3. Lorsque des dégâts se produisent à la suite de ces travaux et de ces mesures, la partie victime est autorisée à demander une compensation à l'État contractant sur le territoire duquel le terrain, les bâtiments ou les installations sont situés. Ces demandes, qui sont formulées par les propriétaires ou d'autre parties autorisés à utiliser la propriété, comme mentionné au paragraphe 1, sont régies par la législation de l'État contractant sur le territoire duquel le terrain, les bâtiments ou les installations se trouvent. La partie victime ne peut présenter aucune demande d'indemnisation contre l'autre État contractant.

Article 16

S'il se révèle nécessaire de remplacer le marquage indirect d'un point à la frontière des trois États dans la zone de la rivière Lusatian Neisse, ou la borne frontière des trois États à la montagne de Plöckenstein, les travaux sont exécutés après que tous les États concernés ont donné leur accord.

TROISIÈME PARTIE. PROTECTION DES BORNES FRONTIÈRE ET ENTRETIEN DE LEUR VISIBILITÉ

Article 17

Les États contractants prennent les mesures appropriées pour protéger les bornes frontière et celles résultant de l'arpentage et les autres structures servant à identifier la frontière, de tout dommage, destruction, déplacement non autorisé ou utilisation incorrecte.

Article 18

1. Les États contractants veillent à ce qu'une bande d'un mètre de large de chaque côté de la portion de terrain de la frontière et un cercle d'un rayon d'un mètre autour des bornes frontière indiquant indirectement le tracé de la frontière soient dégagés de toute végétation capable de nuire à la visibilité. Les présentes dispositions ne s'appliquent pas aux plantations réalisées pour stabiliser les berges ou pour protéger les arbres et les buissons. Les États contractants se soucient également de la protection de l'environnement.

2. Les propriétaires et autres parties autorisés à utiliser le terrain doivent donner leur accord aux travaux et mesures mentionnés au paragraphe 1. Dans tous les autres cas, l'article 15 s'applique selon les circonstances.

Article 19

1. À l'avenir, seules les installations utilisées pour les transports publics, les formalités douanières à la frontière ou les contrôles de frontière et tous les types de lignes d'utilité publique transfrontalières peuvent être installés dans les zones mentionnées au paragraphe 1 de l'article 18.

2. Des exceptions au paragraphe 1 sont autorisées dans des cas spéciaux, à condition que cela n'entraîne pas une réduction de la visibilité de la frontière.

Article 20

À l'avenir, aucune marque signalant une propriété ne peut être installée à la frontière. Les bornes frontière adéquates pour la propriété publique sont placées à une distance de trois mètres au moins de la frontière.

Article 21

Au cas où ces travaux sont exécutés à l'intérieur d'une bande de cinquante mètres de large de chaque côté de la frontière aux fins de prospection ou d'exploitation de ressources minérales, les États contractants déterminent de concert les mesures nécessaires à prendre pour maintenir le tracé de la frontière et son marquage.

QUATRIÈME PARTIE. COMMISSION DES FRONTIÈRES

Article 22

1. Une Commission des frontières permanente germano-tchèque (ci-après dénommée "la Commission") est créée par les États contractants pour assurer le relevé topographique et le marquage de la frontière, actualiser la documentation pertinente, protéger les bornes frontières et conserver leur visibilité.

2. La Commission est composée d'une délégation de la République fédérale d'Allemagne et d'une délégation de la République tchèque, chacune d'entre elles comprenant au maximum neuf membres. Chaque Etat contractant désigne les membres de sa délégation et procède à leur remplacement en cas de besoin. Une délégation peut avoir recours aux services d'experts et de personnel auxiliaire, le cas échéant.

3. Chaque Partie contractante désigne un de ses membres comme président et un autre comme adjoint au président de sa délégation. Les présidents et leurs adjoints sont habilités à communiquer directement entre eux.

4. Chaque Partie contractante prend à sa charge les coûts de sa délégation, y compris les frais d'experts et de personnel auxiliaire dont les services sont requis. Sauf accord contraire, les autres coûts engagés pour les activités de la Commission sont partagés à égalité entre les États contractants.

Article 23

1. La Commission est notamment chargée des tâches suivantes:

a) déterminer la façon de procéder au marquage et au relevé topographique de la frontière et d'en assurer l'entretien; dans ce but, prévoir l'organisation et les méthodes à utiliser,

b) exécuter les relevés nécessaires et entretenir le réseau de stations de contrôle utilisées pour la définition géodésique de la frontière;

c) déterminer le type et l'étendue des modifications survenues dans les cours d'eau frontaliers, déterminer les modifications du caractère de la frontière et prendre les mesures nécessaires à ce sujet;

d) procéder aux modifications dans le cas des marquages de la frontière lorsque les routes frontalieres, les sentiers ou fossés sont créés ou supprimés;

e) donner un avis sur le tracé de la frontière par rapport aux mesures de gestion de l'eau des cours d'eau frontaliers;

f) donner des avis sur la construction et autres travaux d'ingénierie entrepris dans le voisinage immédiat de la frontière;

g) déterminer le contenu et la forme de l'actualisation de la documentation frontalière.

La Commission établit les plans de travail nécessaires pour l'exécution de ces tâches.

2. La Commission prépare la documentation pertinente, conformément au paragraphe 2 de l'article 2. Dans ce cas, on s'efforce d'équilibrer les contributions des deux Parties.

3. La Commission établit son règlement intérieur pour ses activités conjointes, ses directives pour les relevés et l'entretien du marquage de la frontière, ainsi qu'une directive sur l'élaboration et l'actualisation des documents relatifs aux frontières.
4. La Commission ne peut pas changer le tracé de la frontière.
5. La Commission peut présenter aux Gouvernements des États contractants des suggestions pour modifier le tracé de la frontière.

Article 24

1. Les décisions de la Commission doivent obtenir l'accord des présidents des deux délégations. Elles forment partie intégrante des comptes rendus des réunions organisées ou des inspections frontalières entreprises par la Commission. Les comptes rendus revêtent force de loi dès que les présidents des deux délégations se sont informés par écrit que les formalités constitutionnelles respectives sont achevées. Ces notifications sont faites le plus rapidement possible et, dans tous les cas, au plus tard avant la réunion suivante de la Commission.

2. Si les présidents des deux délégations ne peuvent parvenir à un accord, les étapes suivantes sont entreprises par l'intermédiaire de la Commission et par la voie diplomatique. Les États contractants s'efforcent de régler d'un commun accord les différends.

Article 25

1. Pour accomplir sa tâche, la Commission crée des groupes techniques mixtes et détermine leur nombre et leur composition selon l'importance et le type des travaux devant être accomplis.

2. Dans l'exercice de leurs fonctions, les chefs des groupes techniques mixtes respectent les comptes rendus établis par la Commission.

3. Lorsque la Commission décide que le marquage de la frontière doit être complété, modifié ou remplacé ou si elle prend une décision sur la base des résultats d'un relevé topographique, un procès verbal est établi en double exemplaire, en langues allemande et tchèque. Des documents techniques d'appoint sont établis, si nécessaire.

4. Les comptes rendus et documents techniques des groupes techniques mixtes doivent être approuvés par la Commission.

5. À la fin de chaque inspection périodique, la Commission fait le point des résultats des travaux accomplis, conformément au paragraphe 3.

6. Les paragraphes 2 et 3 de l'article 11 s'appliquent comme il convient à la production et à la reproduction des documents techniques, aux actualisations des archives concernant les frontières et aux activités prévues au paragraphe 5.

Article 26

1. La Commission organise des réunions ou entreprend des inspections frontalières quand elle le décide ou lorsqu'un État contractant le demande par la voie diplomatique.

2. Sauf convention contraire, la Commission organise des réunions et entreprend des inspections frontalières à tour de rôle sur le territoire de chaque État contractant.

Article 27

1. Les réunions de la Commission et les inspections frontalières sont organisées sous la direction du président ou de la présidente de la délégation de l'État contractant sur le territoire duquel elles ont lieu. Les débats sont en langues allemande et tchèque.

2. Un compte rendu pour chaque réunion et inspection frontalière est établi par la Commission en double exemplaire en langues allemande et tchèque et signé par les présidents des deux délégations.

Article 28

1. Les membres de la Commission et ceux des groupes techniques mixtes, ainsi que les experts et le personnel auxiliaire dont les services sont employés par ces organismes, peuvent accéder à la frontière librement et la franchir à tout moment sans restriction, si cela est nécessaire pour l'exécution de leurs tâches. Ils doivent s'identifier sur demande au moyen d'un laissez passer ou d'un passeport valide et d'un ordre officiel écrit de la Commission, en allemand et en tchèque.

2. Lors du déroulement de leurs activités sur le territoire de l'autre État contractant, les personnes mentionnées dans les articles 11,22 et 25, si elles font partie d'unités militaires, peuvent porter leur uniforme et utiliser les véhicules de leur unité, mais ne portent pas d'armes.

Article 29

1. Les matériels qui sont exportés du territoire douanier d'un État contractant vers le territoire douanier de l'autre et utilisés pour l'exécution des tâches prévues dans le cadre du présent Traité, sont exonérés des taxes à l'importation et à l'exportation. Les matériels qui ne sont pas utilisés sont réexportés vers le territoire douanier de l'État contractant d'où ils provenaient.

2. Aux fins du présent Traité, l'expression "droits d'importation et d'exportation" désigne les droits d'exportation et d'importation et tous les autres taxes et honoraires perçus sur les marchandises importées ou exportées.

3. À la condition qu'ils soient réexportés, les véhicules, les outils, l'équipement, les instruments, les appareils et les machines, importés du territoire douanier d'un État contractant vers le territoire douanier de l'autre et utilisés pour l'exécution des tâches prévues dans le cadre du présent Traité, sont exonérés des taxes à l'importation et à l'exportation et n'exigent pas de dépôt de garantie. Ces articles sont réexportés au plus tard un mois après l'achèvement des travaux vers le territoire douanier d'où ils provenaient.

4. Lorsqu'ils sont utilisés pour l'exécution des tâches prévues dans le cadre du présent Traité, les articles mentionnés aux paragraphes 1 et 3 ne font l'objet d'aucune interdiction ou limitation d'importation et d'exportation.

5. Les États contractants appliquent réciproquement, d'une manière compatible avec leur législation nationale, des règles douanières simplifiées pour l'importation et l'exportation des articles nécessaires pour l'exécution des tâches prévues dans le cadre du présent Traité.

CINQUIÈME PARTIE. DISPOSITIONS FINALES

Article 30

1. Les différends résultant de l'interprétation ou de la mise en oeuvre du présent Traité sont résolus par les Gouvernements des deux États contractants.

2. Un différend, qui ne peut être résolu de cette façon, peut être soumis à un tribunal d'arbitrage, à la demande de l'un ou l'autre État contractant.

3. Le tribunal d'arbitrage est constitué au cas par cas de la manière suivante: chaque État contractant désigne un arbitre et les deux arbitres se mettent d'accord sur un ressortissant d'un État tiers qui fait fonction de président ou de présidente du tribunal d'arbitrage. Cette dernière désignation est confirmée par les Gouvernements des deux États contractants. Les arbitres sont désignés dans les deux mois et le président/la présidente dans les trois mois qui suivent la date à laquelle un État contractant a informé l'autre de son intention de soumettre le différend à un arbitrage.

4. Si l'un des délais mentionnés au paragraphe 3 n'est pas respecté, l'une ou l'autre Partie contractante peut demander au Président de la Cour internationale de justice de désigner des arbitres, ou le Président/la Présidente selon les cas. Si le Président de la Cour internationale de justice est un ressortissant d'un des États contractants, ou s'il est empêché de procéder à ces nominations pour d'autres raisons, les désignations sont faites par le Vice-président. Si ce dernier est également un ressortissant d'un des États contractants, ou s'il est empêché de toute autre façon, les désignations sont faites par le membre le plus ancien de la Cour internationale de justice qui n'est ressortissant d'aucun des États contractants.

5. Le tribunal d'arbitrage prend ses décisions à la majorité des voix sur la base des traités en vigueur entre la République fédérale d'Allemagne et la République tchèque et le droit international. Ses décisions sont contraignantes. Chaque État contractant assume les coûts de son propre arbitre et ceux de sa représentation devant le tribunal d'arbitrage. Les frais relatifs au Président ou à la Présidente et les autres dépenses sont partagés à égalité entre les États contractants. Le tribunal d'arbitrage peut décider de répartir les coûts d'une autre façon.

Article 31

1. Le présent Traité est soumis à ratification. Les instruments de ratification seront échangés à Prague le plus rapidement possible.

2. Le présent Traité entre en vigueur le premier jour du troisième mois civil qui suit l'échange des instruments de ratification.